

винного міста. Тут кожний дім, кожний куточок просякнутий подихом історії. 4. Незабаром ми вийшли на простору галевину. На ній було багато квітів. 5. Хлопці дісталися вершини Дніпрового схилу. Він зеленів буйними травами. 6. Під віковичним дубом стояла малесенька хатка. Вона майже вросла в землю.

Синтаксична анкета

Дати відповідь на запитання анкети у формі складнопідрядного речення з указаним у дужках видом підрядного. Підкреслити граматичні основи кожної частини складного речення.

- Що ти знаєш про свій рід? (З'ясувальне)
- Навіщо ти вчишся, живеш? (Обставинне мети)
- Які люди твої батьки? (Означене)
- Де ти любиш найбільше бувати? (Місця)
- Що ти знаєш про історію свого краю, міста, села? (Обставинне умови)
- Як ти почувася, коли буваєш далеко від рідної домівки? (Порівняльне)
- За такого завантаження чи є в тебе захоплення? (Обставинне, допустове)

Практикум для лідера

Прочитати текст. Виписати спочатку складнопідрядні речення, частини яких з'єднані сполучниками, а потім ті, частини яких з'єднані сполучними словами. Поясніть свій вибір.

Розкошами, красою віє над степом... Світить над ним місяць. Довгою стрічкою розтягнулися кучеряві верби.

Дівчина, прихилившись до верби, заплющила очі, марить і співає. І ввижкається бідній дівчині в старих лахміттях, що не наймичка вона, не сирота... Вона дочка-одиниця багатого батька. У неї шовком вишити сорочки, дорогі килими, дужачі срібні... Та не милі вони їй, бо не хоче її любити козак молодий. А той козак — такий хлопець, яких уже немає тепер. Він у пишному вбранні, що слє, як сонце... Сидить козак на коні перед нею, хороший, вільний, як вітер степовий. А вона стойть перед ним засмучена та стиха докоряє йому, що не по правді він з нею живе... (С. Васильченко).

Методичний коментар

Для розрізнення сполучних слів і сполучників можна використовувати різні способи:

— сполучник не буває членом речення, а сполучне слово ним є;

— на сполучник ніколи не падає логічний наголос, а сполучне слово може вимовлятися з логічним наголосом;

— підрядне речення зі сполучним словом можна перетворити на питальне речення, а зі сполучником — не можна;

— сполучник можна замінити лише сполучником, а сполучне слово — іншим сполучним словом.

Дослідження — аналіз

Підкресліть граматичну основу, назвіть головне й підрядне речення. Визначте тип підрядного. Розставте розділові знаки й поясніть їх. Укажіть, якими засобами (сполучники, сполучні слова) поєднані підрядні предикативні частини з головним. Накресліть схеми речень.

1. Солодко слухати йому що одвічну музику степу що її ні на яких інших планетах не буде (О. Гончар). 2. Коли сонце скотилося до самого обрію далеко в морі з'явилася чорна крапка (О. Донченко). 3. Хто цурдається рідної мови той у саме серце ранить свій народ! (Л. Огієнко). 4. Зацвіла в долині червона калина щоб засміялась дівчина-дитина (Т. Шевченко). 5. За лісом що темнів на схилі гори спалахнула пожежа (Д. Ткач). 6. Хоча б над тобою було сто вчителів — воно будуть безсилі якщо ти не зможеш сам змусити себе до праці і сам вимагати її від себе (В. Сухомлинський). 7. Уся земля моя килим під тобою (П. Філіпович). 8. Хоч не рідний син Ярема а щира дитина (Т. Шевченко). 9. На дні тієї щілини був мочар росла осока та очерет так що ніяк не можна було туди прокласти шлях (І. Нечуй-Левицький). 10. Це було як співав соловей над рікого (В. Сосюра).

V. Підсумок уроку

Оцінити самостійно свою роботу на уроці.

Я вмію	Треба доопрацювати